

Palesztina tűzben és vérben

La Palestine a feu et a sang [Dosszié]. = Le Monde diplomatique, 2002. 49. vol. 578. no.

2002 április–májusában Izrael még mindig megtagadta az elfoglalt területek kiürítését. Ariel Sharon stratégiája eléggé nyilvánvalóan ezzel is az oslói megállapodások felszámolására, a Palesztin Hatóság szétverésére törekszik, illetve a palesztinok ellenállásának teljes felőlérésére. Egyedül szankciók alkalmazásával lehetne megakadályozni az izraeli kormányt a Biztonsági Tanács egymást követő határozatainak folytonos, szisztematikus megsértésében. Az Európai Közösségeknek, ahonnan az izraeli import több mint 40%-a származik, illetve ahová exportjának több mint negyede irányul, minden eszköze megvan arra, hogy háttér szabjon a terrornak. Annál inkább, mivel az izraeli gazdaság válságban van. Teheti ezt a tudományos, műszaki együttműködési megállapodások felfüggesztésével például.

Jénine, nyomozás egy háborús bűntény ügyében

Kapeliouk, Amnon: Jénine, enquête sur un crime de guerre.

Jénine-t április 3-án rohanták le, a ciszjordániai palesztin települések ellen indított támadás ötödik napján. Ahol a tankok nem fértek be az utcákba, ott bulldózerek rombolták porig a házakat. Pár nappal később a település központjában folytatódott az egyenlőtlen harc. A világ legmodernebb módján fölfegyverzett hadserege nem engedett szabad utat a Vörös Kereszt mentőseinek. Miután néhány katona életét veszítette, a házakba ún. „emberi pajzsok” segítségével hatolt be a hadsereg. Ahol nem nyitottak ajtót, ott robbantották azt. Mindent fölforgattak, illetve használhatatlanná tettek a lakásokban. A palesztinok eredetileg 14500-an voltak a településen. A támadás első éjszakáján néhány ezernek sikerült elmenekülni a szomszédos falvakba. Második nap hangszórókon keresztül szólították föl a lakosságot Jénine elhagyására. Ekkor ismét néhány ezren gyalogosan neki-vágtak az ismeretlennek. Négyezren maradtak a táborban víz, élelem, elektromosság, orvosi segítség nélkül. A település fölött állandóan két Cobra körözött, és rakétákkal lőtt mindenre, ami mozgott, illetve az odalentről meghatározott célpontokra. Az előzetesen készített légi felvételen beszámolták a házakat, hogy pontosabban végezhesék a dolgukat. Április 11-én az utolsó ellenálló is megadta magát. Simon Peres, külügyminiszter több mint száz palesztin áldozatot ismert el hivatalosan, ám zárt ajtók mögött „vérengzésnek” nevezte a történeteket. Nem tudni pontosan, ténylegesen hányan haltak meg az izraeli támadás következtében. Az ENSZ főtitkára által kiküldött bizottságnak tehát nincs egyszerű dolga. Az izraeliek egyébként lehetetlenné tették a segélyszállítmányok célba juttatását is – ezekkel a gondolatokkal fejezi be tudósítását a jeruzsálemi újságíró.

Forrong az arab világ

Saadé, Wissam: Le monde arabe en ébullition.

A bejrúti napilap újságírója, W. Saadé szerint Arafát mondása, miszerint a palesztinok Jeruzsálemben „millió számra lesznek mártirokká”, szállóigévé lett. A szakadék egyre inkább mélyül vezetők és állampolgárok között. A palesztinok egy része populista, integrista és Abdallah, szaúdi trónörökösrel szembe helyezkedett. Másik részük a megszállás, és az összetűzés végét várja, a békés megegyezést. Éppen ezért az is nagy kérdés, ki öröklí majd a Palesztin Hatóság vezetését: a nép függetlenségét tartja-e fontosnak, vagy a muzulmán szent háborút és a terrorizmust?

A Palesztin Hatóság vezetője az utóbbi hetekben hihetetlenül népszerű lett, részben mert a függetlenségért és a békéért szállt síkra, részben a Sharon által festett kép miatt, miszerint a muzulmán szent háború, valamint a terrorizmus szimbóluma ő.

Egyiptomban, a népakarat egységesen az izraeli diplomáciai kapcsolatok megszüntetése mellett voksol, és egymást érik a palesztinok melletti demonstrációk. A dzsihad felszólításai egybeesnek a Nasszer-korszak iránti nosztalgiával, ráadásul az anticionista megmozdulások amerikaellenes hangulattal is keverednek. Jordániában is hasonló a helyzet: a közhangulat a Jordánon túli palesztinok mellett áll, a kormány pedig tart a szélsőséges véleménynyilvánítástól, és megpróbálja mederben tartani az indulatokat. Miniszterek nyíltan mutatkoznak a dzsihadot követelő nacionalistákkal, vagy a televízió közvetíti, amint a király és a királyné szolidaritásképpen vért ad a palesztinok számára.

Szíria nyugtalanodik az Arafat-képek előkerülése miatt, a tüntetők viszont felhasználják az alkalmakat, hogy a palesztinok iránti együttérzésükön túl ellenszenvüket is nyilvánítsák Egyiptommal és Jordániával szemben.

Libanonban, március 29-én, palesztin menekültek ezrei mentek az utcára a főváros központjában a lakosokkal együtt. Arafat éltetésén túl, főleg a baloldali egyetemisták által támogatva, amerikaellenes bojkottra szólítottak föl, illetve a diplomáciai kapcsolatok felszámolására.

Hasonló megmozdulások zajlottak az Öböl-menti országokban is, elsősorban Bahreinben, de Omanban, az Emirátusokban, Quatarban, Kuvaitban és Szaúdi-Arábiában is. A szervezésben mindenütt nagy szerepet játszottak a hordozható telefonkészülékek.

Líbiában, Kadhafi ezredes százezres tömeg élén vonult fel.

A marokkói palesztinok melletti szimpátia-tüntetés mértéke csak elképzelhető, mivel hivatalosan félmillióan, a szervezők szerint viszont 3 millióan vettek részt rajta.

Az Öböltől az óceánig zajlanak tehát a megmozdulások, hiányzik azonban belőlük a politikai perspektíva, a különbségtétel azok között, akik a Jó és a Rossz közötti harcra értelmezik a jelenlegi helyzetet, illetve azok között, akik a palesztin nép nemzeti függetlenségét és az izraeli–arab békét kívánják.

A Fehér Ház elfogultsági Közel-Keleten

Aranson, Geoffrey: Au Proche-Orient, les partis pris de la Maison Blanche

(A cikk szerzője a Washingtonban működő Alapítvány a közel-keleti békéért igazgatója.) Noha 1982-ben Ariel Sharon persona non grata lett Washington szemében a Sabra és chatilai vérengzésekben való részvétele miatt, 2002 tavaszán csillaga annál fényesebben ragyog. Blair angol miniszterelnök szerint például „a Gonosz tengelye” ellen vívott háború legelszántabb harcosa. Tény, hogy 75 ezer katonával vonult be Ciszjordániába, aminek izraeliek és palesztinok százaai estek áldozatául, valamint a legnagyobb városok lettek rommá. Bush amerikai elnök április 18-án azt a hihetetlennek tűnő kijelentést tette, miszerint „Erősen hiszem, hogy Ariel Sharon a béke embere”.

Ugyanakkor Yasser Arafat már régóta nem számíthat egy szemernyi jóindulatra sem Washingtonban. Ezen nem javít Béke Nobel-díja sem; ugyancsak az amerikai elnök véleményét idézve: „Arafat sosem tudta megnyerni bizalmamat, mert nem állta ki a próbát.” Arafat most fizeti meg a Bush elnök által ellenzett oslói békefolyamatban való részvételét. Diplomáciai zsákutcának minősítik Barak „nagyilelkű ajánlatának” elutasítását. A Saddam Husszein elleni küzdelemben Washington a legjobb esetben is csak partnernek

tartja a palesztinokat. Colin Powellnek januárban, a közel-keleti térségben tett látogatását – egybekötött – Kissinger úgy értékelte, hogy Arafat kapott egy utolsó esélyt a terrorizmus elutasítására.

A terrorizmus elleni harc morális szempontja mellett létezik egy sokkal prózaibb is, mégpedig a rakéta-védőpajzs, illetve a nem hagyományos fegyverzetek kérdése. Tény, hogy a terrorista hálózatok és az őket támogató államok olyan nehézfegyverzettel rendelkeznek, amilyennel mások nem. Legfőbb szövetségesét és csodálóját, Izraelt ezért bátorítja Bush elnök arra, hogy gyártson és adjon el Törökországnak, Indiának taktikai, ballisztikus rakétákat.

A béketárgyalások kudarcra óta Washington úgy tekint egy izraeli–arab szövetségre, mint az Irakkal vagy Iránnal való szembe fordulás legeredményesebb módjára. Az elnök környezete úgy tekint az iraki kérdésre, mintha csak be kellene fejezni az idősebb Bush által „megkezdett munkát”. Az izraeli–palesztin konfliktus az amerikai adminisztráció szemében fekete lyuk, telve megcsalt reménnyel, amelyet mindenképpen el kell kerülni. Powell amúgy nagyon is megértette az izraeli offenzíva jelentőségét, ő a palesztin függetlenség előnyeinek elismerésére ösztökéli Busht. Teszi mindezt tíz évvel azután, hogy az idősebb Bush annak idején egy Jitzhak Shamirnak írott „megerősítő levélben” vetette el ezt a gondolatot.

Pillanatnyilag azonban az Egyesült Államok csak két jól érzékelhető elhatározásra jutott, folytonosan arra kapacitálja a Palesztin Hatóságot, hogy vessen véget az Intifádának egy felől, másfelől az izraeli miniszterelnök pedig ígéretéhez híven, katonailag működjék együtt Washingtonnal. 2001-ben Washington szó nélkül tűrte, hogy Izrael alapjaiban szétrombolja az (egyébként általa is aláírt) oslói megállapodást. Bush mindössze annyit kért Sharontól decemberben, hogy hagyják életben Arafatot. Az izraeli titkosszolgálat azonban a többszöri, ciszjordániai behatolást követően, 2002 áprilisában kegyelemdőfést adott a palesztin biztonságiaknak. Noha ez utóbbiakat a CIA régóta támogatta politikailag és technikailag is, az amerikaiak csak a megadásuk körülményeit javítandó léptek közbe áprilisban.

Colin Powell miniszterelnök váratlan tavaszi látogatásával az izraeli támadás folytatása ellen kívánt fellépni. A tervezett közel-keleti program során (Marokkóban, Egyiptomban és Spanyolországban) előzőleg beleegyezett egy, az ENSZ, az Európai Közösségek és Oroszország által szorgalmazott, a Fehér Házénál jóval keményebb dekrétumba, amelyet azonban hamar elfelejtett ő és az amerikai sajtó is. Bejrútban és Damaszkuszban már úgy nyilatkozott, hogy békét akar a Hezbollahtól az izraeli határon. Az Egyesült Államok politikája komoly fejtörést okoz az arab országoknak. Bush elnök pedig világosan fogalmazott április 4-i beszédében, amikor is elmondta, hogy a szeptember 11-i eseményeket követően világos magatartást várt volna Arafattól is. A palesztin vezető azonban úgymond elárulta a nép reményeit, és nem foglalt állást egyértelműen a terrorizmussal szemben.

Április 17-én a Közel-Keletről távozva, Colin Powell súlyosabb helyzetet hagyott maga mögött, mint amelyet érkezésekor talált. Az izraeli miniszterelnök csakis bátorításként foghatja föl a Bush-adminisztráció magatartását. Arafat viszont elképedve kénytelen tapasztalni, hogy Washingtonnak nem érdeke az ő rehabilitálása.

Kakasy Judit